

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 35262/15
Vigor KOMAR
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući na dan 23. ožujka 2021. u odboru u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Gilberto Felici,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Attila Teplán, *v.d. zamjenika tajnika odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 14. srpnja 2015. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje kojeg je podnio podnositelj zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučio je kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Vigor Komar, je hrvatski državljanin, rođen 1949. godine te živi u Rijeci. Pred Sudom ga je zastupao g. V. Margan, odvjetnik iz Rijeke.

2. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

A. Kazneni postupak

1. Glavni postupak

4. Dana 23. travnja 2009. Općinsko državno odvjetništvo u Rijeci pokrenulo je kazneni postupak protiv D.P. pred Općinskim sudom u Rijeci zbog kaznenog djela prijevare. Konkretno, bio je optužen da je 11. srpnja 2004. s podnositeljem zahtjeva sklopio ugovor o zajmu bez namjere da mu ikada vrati pozajmljenih 40.000 eura. Podnositelj zahtjeva, kao žrtva navedenog kaznenog djela, sudjelovao je u tom postupku kao oštećenik.

5. Dana 14. listopada 2009. podnositelj zahtjeva je, kao privatni tužitelj, pokrenuo kazneni postupak pred istim sudom protiv S.D. i D.B. kao supočinitelja u kaznenom djelu navodno počinjenom od strane D.P.-a.

6. Dana 11. siječnja 2010. Općinski sud je spojio postupke.

7. Dana 15. veljače 2010. podnositelj zahtjeva je podnio imovinskopravni zahtjev protiv D.P. u tom kaznenom postupku. Naveo je da je već podnio tužbu protiv D.P. tražeći naknadu od 40.000 eura (vidi stavak 14. ove odluke) te je predložio da ga kazneni sud uputi da taj dio imovinskopravnog zahtjeva potražuje u tom parničnom postupku. Podnositelj zahtjeva je također tražio 150.000 kuna nadoknade za nematerijalnu štetu te je predložio da ga se i u odnosu na taj dio zahtjeva uputi u navedeni parnični postupak.

8. Presudom od 28. svibnja 2015. Općinski sud je okrivljenike oslobodio optužbe.

9. Dana 16. veljače 2016. Županijski sud u Rijeci odbio je žalbe podnositelja zahtjeva i državnog odvjetništva te je potvrdio prvostupanjsku presudu.

10. Dana 30. lipnja 2016. Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu koju je podnositelj zahtjeva podnio protiv presude Županijskog suda zaključivši da se postupak zbog kojeg je podnesena ustavna tužba nije odnosio na utvrđivanje kažnjivog djela protiv njega.

2. Postupak povodom zahtjeva za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku

11. U međuvremenu, dana 12. prosinca 2014., podnositelj zahtjeva je predsjedniku Općinskog suda u Rijeci podnio zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku – ubrzavajuće pravno sredstvo temeljem Zakona o sudovima iz 2013. godine – žaleći se na predugo trajanje gore navedenog kaznenog postupka (vidi stavke 4.-10. ove presude). Iako to pravno sredstvo služi isključivo ubrzanju postupka, podnositelj zahtjeva je tražio i naknadu zbog predugog trajanja tog postupka.

12. Rješenjem od 29. prosinca 2014. predsjednica Općinskog suda odredila je da odluka u predmetnom kaznenom postupku mora biti donesena u roku od devet mjeseci, te odbila podnositeljev zahtjev za primjerenom naknadom.

13. Dana 6. veljače 2015. Županijski sud u Rijeci odbio je podnositeljevu žalbu protiv tog rješenja.

B. Parnični postupak

14. Na dan 2. ožujka 2009. podnositelj zahtjeva je podnio tužbu protiv D.P. Općinskom sudu u Rijeci. Podnositelj zahtjeva je prvotno potraživao 57.000 eura zbog povrede ugovora o zajmu sklopljenog 11. srpnja 2004. godine (vidi stavak 4. gore) te 150.000 kuna na ime naknade nematerijalne štete. Međutim, dana 15. rujna 2010. promijenio je svoj zahtjev te naposljetku tražio da mu D.P. plati 40.000 eura zajedno s obračunatom zateznom kamatom, te da mu plati 150.000 kuna na ime naknade pretrpljene nematerijalne štete.

15. Presudom od 5. studenoga 2010. Općinski sud u Rijeci dijelom je prihvatio podnositeljevu tužbu i odredio da mu D.P. mora platiti 40.000 eura zajedno s obračunatom zateznom kamatom. Sud je također odbio podnositeljev zahtjev za naknadom nematerijalne štete.

16. Dana 14. studenoga 2012. Županijski sud u Rijeci odbio je podnositeljevu žalbu te potvrdio prvostupanjsku presudu koja je time postala pravomoćna istog dana te ovršiva 2. siječnja 2013.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR

17. Mjerodavno domaće pravo i praksa glede pravnih sredstava o duljini postupka navedeno je u presudi *Mirjana Marić protiv Hrvatske*, br. 9849/15, st. 29-41, 30. lipnja 2020.

18. Po hrvatskom pravu oštećenici mogu podnijeti imovinskopravni zahtjev ili u sklopu kaznenog postupka ili mogu pokrenuti zasebni parnični postupak. Ako je o imovinskopravnom zahtjevu odlučeno u sklopu kaznenog postupka, ispitivanje tog zahtjeva smatra se parničnim postupkom unutar kaznenog postupka. Po hrvatskom kaznenom procesnom pravu, sudovi u kaznenim postupcima ne mogu odbiti imovinskopravni zahtjev oštećenika ili ga proglašiti nedopuštenim. Mogu ili (a) dosuditi imovinskopravni zahtjev u cijelosti ili djelomično, ali samo ako smatraju okrivljenika krivim, ili (b) uputiti oštećenika da ga ostvaruje tako da pokrene zasebni parnični postupak. Zakonom o kaznenom postupku (Narodne novine br. 152/08 s pripadajućim izmjenama i dopunama) u članku 158. stavku 3. propisuje se da kad kazneni sud donese presudu kojom se okrivljenik oslobađa optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rješenjem obustavi kazneni postupak, uputiti će oštećenika da imovinskopravni zahtjev potražuje u parničnom postupku.

19. Hrvatsko pravo o parničnom postupku zabranjuje usporedne parnice (paralelne postupke, *lis alibi pendens*) u istom predmetu ili ponovno suđenje u novom postupku o predmetu koji je prethodno već odlučeno (*ne bis in idem* kao značajka načela *res judicata*). Člankom 288. stavkom 2. Zakona o

parničnom postupku (Narodne novine br. 53/91 s pripadajućim izmjenama i dopunama) propisano je da sud donosi rješenje o odbacivanju tužbe ako o tužbenom zahtjevu već teče parnica ili ako je stvar već pravomoćno presuđena. Ukoliko je sud u tom pogledu napravio propust, takav propust predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka koju žalbeni sud mora preispitati po službenoj dužnosti. Što čini predmet istim (*idem res*) se u praksi utvrđuje ili samo po vrsti potraživanja (tužbenom zahtjevu), ili po vrsti potraživanja i činjenicama predmeta.

PRIGOVOR

20. Podnositelj zahtjeva je prigovorio temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije kako je duljina kaznenog postupka (vidi stavke 4.-10. gore) u ovom predmetu uzrokovala povredu njegovog prava na suđenje u razumnom roku, te da ta povreda nije bila ispravljena na domaćoj razini s obzirom na to da on nije primio nikakvu naknadu za nju.

PRAVO

A. Navodna povreda članka 6. stavka 1. Konvencije

21. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da duljina kaznenog postupka u ovom predmetu nije bila u skladu s obvezom „razumnog roka“, propisanom u članku 6. stavku 1. Konvencije, te da nije primio nikakvu naknadu za pretjerano trajanje istog. Mjerodavni dio članka 6. stavka 1. Konvencije glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da... sud... u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

22. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva, te da je ovaj prigovor bio, u svakom slučaju, očigledno neosnovan.

23. Sud ne smatra nužnim ispitati ijedan od Vladinih prigovora glede nedopuštenosti niti detaljno navoditi argumente stranaka, jer je ovaj prigovor u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga (vidi stavke 24.-32. ispod).

24. Sud primjećuje da Vlada nije osporavala primjenjivost članka 6. stavka 1. Konvencije na kazneni postupak u pitanju. Međutim, pitanje primjenjivosti nekog članka ili protokola Konvencije je unutar nadležnosti Suda *ratione materiae*. Opseg nadležnosti Suda je određen samom Konvencijom, posebice člankom 32., a ne tvrdnjama stranaka u nekom konkretnom predmetu. Prema tome, Sud se treba uvjeriti da je nadležan u svakom predmetu koji je iznesen pred njega, te stoga ima obvezu ispitati pitanje svoje nadležnosti na svoj poticaj (vidi *Blečić protiv Hrvatske* [VV], br. 59532/00., st. 67, ECHR 2006-III, i *Nylund protiv Finske*, br. 27110/95., 29. lipnja 1999.).

25. S time u vezi, Sud ponavlja da kako bi članak 6. stavak 1. bio primjenjiv, postupak kojemu se prigovara mora se ticati utvrđivanja podnositeljevih prava i obveza građanske naravi ili kaznene optužbe protiv njega (vidi stavak 21. gore).

26. Sud na početku primjećuje da podnositelj zahtjeva nije bio optuženik u kaznenom postupku kojemu je prigovarao (vidi stavke 4.-10. gore). Prema tome, kazneni aspekt članka 6. stavka 1. nije primjenjiv. Međutim „građanski aspekt“ članka 6. stavka 1. mogao bi se primijeniti na kazneni postupak u kojem se odlučuje o novčanim zahtjevima koje potražuju oštećenici (takozvani „prigovori građanske stranke“) te, čak i u izostanku takvih potraživanja, na one kaznene postupke čiji je ishod presudan za „građansko pravo“ o kojemu se radi (vidjeti *Perez protiv Francuske* [VV], br. 47287/99., st. 65.-67. i 71., ECHR 2004-I).

27. U ovom predmetu podnositelj zahtjeva je sudjelovao u kaznenom postupku kao oštećenik i kao privatni tužitelj te je podnio svoj imovinskopravni zahtjev u tom postupku (vidi stavke 4.-5. i 7. gore).

28. Međutim, istu tužbu podnio je i u zasebnoj parnici koju je pokrenuo prije nego što je podnio imovinskopravni zahtjev u kaznenom postupku (vidi stavke 7. i 11. gore). Hrvatsko pravo zabranjuje takve usporedne parnice koje se tiču istih zahtjeva te daje prednost onom postupku koji je pokrenut prvi, obvezujući građanske sudove da proglase tužbu nedopuštenom ako se isti zahtjev već ispituje u drugom postupku (vidi stavak 18. gore). Kaznene sudove obvezuju ista pravila što se tiče imovinskopravnih zahtjeva, pri čemu je jedina razlika u tome što oni ne mogu službeno proglasiti takve zahtjeve nedopuštenima (vidi stavak 19. gore).

29. Sud nadalje primjećuje da predmetni parnični postupak, koji je podnositelj zahtjeva započeo prije nego što je podnio imovinskopravni zahtjev u kaznenom postupku, nije bio prekinut u očekivanju ishoda kaznenog postupka. Naprotiv, građanski sudovi su ispitali predmet i donijeli presudu koja je postala pravomoćna 14. studenog 2012. (vidi stavke 15.-16. gore).

30. U tim okolnostima i uzevši u obzir mjerodavno domaće pravo (vidi stavke 18.-19. i 28. gore), Sud smatra da činjenica da je podnositelj zahtjeva podnio imovinskopravni zahtjev u kaznenom postupku nije imala utjecaja na utvrđivanje istog jer se o tom zahtjevu već odlučivalo u parnici koja je tada bila u tijeku.

31. Iz toga slijedi da kazneni postupak kojem se prigovaralo nije bio presudan za, te se stoga nije ni ticao, utvrđivanja podnositeljevih prava i obveza građanske naravi. Stoga, članak 6. stavak 1. Konvencije nije primjenjiv na taj postupak.

32. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten jer je nespojiv *ratione materiae* sa odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3.(a) te mora biti odbačen u skladu s člankom 35. stavkom 4.

B. Navodna povreda članka 13. Konvencije

33. Budući da ima ovlast odlučiti o pravnoj karakterizaciji činjenica predmeta (vidjeti *Guerra i drugi protiv Italije*, 19. veljače 1998., stavak 44, *Izvješća o presudama i odlukama* 1998-I, i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 124., 20. ožujka 2018.), Sud je, kada je obavijestio Vladu o zahtjevu ,također pozvao stranke da podnesu očitovanja u odnosu na članak 13. Konvencije. Učinio je tako jer je smatrao da je, prigovaranjem da povreda njegovog prava na suđenje u razumnom roku nije bila ispravljena na domaćoj razini s obzirom da nije primio nikakvu naknadu (vidi stavke 20.-21. gore), podnositelj zahtjeva u biti prigovorio i nedostatku učinkovitog pravnog sredstva. Članak 13. glasi kako slijedi:

“ Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

34. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije prigovorio nedostatku učinkovitog pravnog sredstva te da je njegov prigovor, u svakom slučaju, očigledno neosnovan.

35. Sud ponavlja da članak 13. ne sadrži opće jamstvo pravne zaštite svih materijalnih prava. On se odnosi isključivo na one predmete u kojima podnositelj zahtjeva tvrdi, u odnosu na pravo o kojem se može raspravljati, da je jedno od njegovih prava ili sloboda navedenih u Konvenciji bilo povrijeđeno (vidi, na primjer, *Gavella protiv. Hrvatske* (odl.), br. 33244/02, ECHR 2006-XII (isječci)).

36. S tim u vezi Sud upućuje na svoj zaključak gore (vidi stavak 33.) prema kojem je podnositeljev prigovor u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije izvan nadležnosti Suda *ratione materiae*.

37. Slijedi da je ovaj prigovor također nedopušten s obzirom da nije spojiv *ratione materiae* sa odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3 (a) te mora bit odbačen u skladu s člankom 35. stavkom 4.

Iz tih razloga, Sud, jednoglasno,

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. travnja 2021.

Attila Teplán
v.d. Zamjenika tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik